

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN BİLİMSEL MAKALELER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Oben Kanbolat
Erzincan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
nebo5524@gmail.com

Seda Altunbaş
Erzincan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
saltunbas@erzincan.edu.tr

Zeynep Çakmak
Erzincan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
cakmakzeynep24@hotmail.com

Özet

Mesleki ve akademik yaşamlarının başlarındaki araştırma görevlileri açısından bilimsel iletişimin temel taşlarını oluşturan süreli yayınlar, araştırmaların sonuçlarının, birikimlerin ve deneyimlerin paylaşılmasında en önemli rolü üstlenmektedirler. Bunun yanında bilimsel yayınlar genç akademisyenlerin bilimsel yazın konusunda olgunlaşmaları açısından ve eğitim süreçleri içinde makale yazmak için gerekli donanıma sahip olabilmeleri açısından da önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda araştırma görevlilerinin bilimsel makalelerin iyi birer takipçisi olabilmeleri gerekmektedir. Bu aşamada akıllara araştırma görevlilerinin bilimsel bir makaleyi nasıl okudukları sorusu gelmektedir. Bu soruya yanıt bulmayı hedefleyen bu çalışmanın örneklemini, ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen, Doğu Anadolu'da orta ölçekli bir ilde bulunan ve farklı alanlarda çalışan 15 araştırma görevlisi oluşturmaktadır. Çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış mülakat soruları ile elde edilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş olup, 10-15 dakika sürmüştür. Görüşmeler daha sonra transkript edilmiş olup, verilerin içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında araştırma görevlileri tarafından bilimsel makalelerin bölümlerinin nasıl tanımlandığı hakkında bilgiler elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Araştırma görevlisi, bilimsel makale, okur-yazarlık.

VIEWS OF RESEARCH ASSISTANTS ABOUT SCIENTIFIC ARTICLES

Abstract

Scientific publishing has a fundamental role for young academicians to mature in scientific literature and to gain the qualifications necessary to write articles during their academic periods. In this respect, it is necessary for research assistants to be good followers of scientific articles. At this stage, it comes to one's mind to ask the question how research assistants read a scientific article. The sample of this study the goal of which is to answer this question is composed of 15 research assistants who work in different fields in a medium-scaled city in East Anatolia and who were selected through availability sampling. The data of the study were collected through semi-structured survey questions prepared by researchers. The interviews of 10 to 15 minutes were recorded through tape recorders. The interviews were transcribed later and a content analysis of the data was carried out. Under the light of the data collected through the research, information as to the way research assistants define the parts of scientific studies has been collected.

Key Words: Research assistant, scientific article, literacy

GİRİŞ

Gelişen ve büyüyen dünyada, gelişmişlik düzeyi eğitim süreciyle doğru orantılıdır. Eğitim sürecinin en önemli öğelerinden birisi de okumadır. Okuma, sözcüklerin zihinde algılanıp anlandırılmasına, kavranmasına ve yorumlanmasına dayanan bir etkinliktir (Sever, 2004). Bu etkinlik süreci ile birey, kişiliğini geliştirmek, düşünce dağarcığını zenginleştirmek ve dolayısıyla toplumda daha iyi bir yer edinmek için fırsat bulmaktadır (Yılmaz, 2006).

Meslek grupları içinde toplumumuzda iyi bir yere sahip olan akademisyenlik mesleği; sürekli araştırmaya, yenilikleri takip etmeye ve okumayı gerektirir. Akademisyenler bilimsel makalelerle iç içe olduklarından dolayı okuma etkinliği bakımından iyi bir örnek teşkil etmektedirler. Bilimsel makaleler, özgün araştırma sonuçlarını tanımlayan, yazılmış ve basılmış raporlar bütünüdür (Day, 2000). Bilimsel iletişimin temel taşlarını oluşturan bilimsel makaleler, araştırmaların sonuçlarının, birikimlerin ve deneyimlerin paylaşılmasında en önemli rolü üstlenmektedirler. Mesleki ve akademik yaşamlarının başlarındaki araştırma görevlilerinin bilimsel yazın konusunda olgunlaşmaları açısından iyi birer okuyucu olmaları ve okuma stratejilerini belirlemeleri gerekmektedir (Gökçe Kutsal & Karahan, 2008).

Alan taraması yapıldığında, araştırma görevlilerinin bilimsel makalelere ulaşmada doğru yöntemleri kullandıkları (Yaylı, Öztürk ve Alabay, 2002; Doğan, 2007) sonucuna varan, mesleklerinden dolayı günlerini sürekli bilimsel yayın okuyarak geçirdiklerini (Köksalan, Altunbaş ve Karaaslan, 2011) belirleyen çalışmalarla karşılaşmıştır. Ancak, bu bilimsel makaleleri nasıl okuduklarını, okurken hangi yolları izlediklerini ve hangi bölümlere daha çok önem verdiklerini öğrenmek için yapılan çalışmalara pek rastlanılamamıştır. Bu yönüyle çalışma, ilgili literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Aynı zamanda, bu çalışma hem bilimsel makaleleri yazarlar hem de okuyanlar için son derece faydalı olacaktır. Bilimsel makale yazarlara, makalenin hangi bölümlerine daha çok ağırlık vermesi gerektiği konusunda; okuyanlara ise bilimsel makale okuma sırasında nasıl bir yol izleyeceklerini belirleme konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, araştırma görevlilerinin bilimsel bir makaleyi okuma süreçlerinin nasıl olduğunu ve bilimsel bir çalışmanın bölümlerine ilişkin düşüncelerinin neler olduğunu belirlemektir.

YÖNTEM

Çalışmada özel durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Özel durum çalışması, özel bir durum üzerine yoğunlaşmayı sağlayarak; çok ince ayrıntıların, sebep-sonuç ve değişkenlerin karşılıklı ilişkileri cinsinden açıklanabilmesine olanak tanımaktadır (Çepni, 2009). Araştırmanın örneklemini, ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen, Doğu Anadolu'da orta ölçekli bir ilde bulunan ve farklı alanlarda çalışan 15 araştırma görevlisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış mülakat soruları ile elde edilmiştir. Mülakat formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş olup, 10-15 dakika sürmüştür. Görüşmeler daha sonra transkript edilmiş olup, verilerin analizi yapılmıştır. Mülakatlardan elde edilen veriler, ortaya çıkan kodlara göre tanımlanıp yorumlanmıştır. Bu aşamada veriler, araştırmacılar tarafından defalarca okunmuş ve araştırmanın amacı dikkate alınarak araştırmacılar tarafından taslak kodlar oluşturulmuştur. Aynı anlama gelen yanıtlar ortak bir kod altında toplanmıştır. Araştırmacıların uyuşmadığı kodlamalar üzerinde ise tartışılmış ve ortak bir kod belirleme tercihinde bulunulmuştur. Belirlenen ortak kodların daha net açıklanması açısından her bir kod ile

ilgili doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Verilerin analizinde ve bulguların sunumunda araştırmanın alt problemleri de dikkate alınarak tablolaştırma tercih edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma görevlilerinin “*Bilimsel bir makaleyi okurken nasıl bir yol izlersiniz?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1:Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makaleyi Okurken İzledikleri Yollar

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Sadece bir kısmını okurum	5	[...]o sırada ne işime yarayacaksa o kısmı okurum. İşime yarasa bile hepsini okumam ama atlaya atlaya okurum[...]
Tamamını veya bir kısmını okurum	10	[...] ihtiyacım doğrultusunda, ona bağlı olarak incelemem de değişiyor[...]

Tablo 1 incelendiğinde, bilimsel bir makaleyi okurken bazı katılımcıların makalenin sadece bir kısmını okumayı tercih ettikleri; büyük çoğunluğunun ise bazı durumlarda makalenin bir kısmını bazı durumlarda ise de tamamını okumayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda K-15 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir: [...] Makale eğer işime yarıyorsa tamamını okurum yoksa; atlayarak CTRL+F yaparak belki önemli bir nokta vardır diye, kaçırmamam için göz gezdiririm. (K-15)

Araştırma görevlilerinin “*Bilimsel bir makalenin başlığı sizin için ne ifade ediyor?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Başlığına İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Özetin özeti	5	[...]Özetin özeti gibidir. Makalenin içeriğiyle ilgili bir fikir vermelidir. Örneklem ne? Bağımlı değişken ne? Bağımsız değişken ne? Hepsinden bilgi vermelidir[...]
Makalenin konusu hakkında bilgi veren kısım	2	Başlık konunun hangi yönünün araştırıldığı hakkında bilgi verir.
Arama motoruna yazılan ifade	2	Makaleyi bulmak için arama motorunda ilk baktığım yerdir.
İpucu	2	Konu hakkında ipucu veren şeydir.
Ne yapıldığını anlatan kısım	1	Başlıktan, ne yapıldığını görürüm.
Sonucun özeti	1	Sonucun özetidir.
En önemli yer	1	En önemli yerdir.
Makalenin tanıtımı	1	Makalenin tanıtımıdır.

Tablo 2 incelendiğinde, bazı katılımcıların bilimsel bir makalenin başlığı ilgili özetin özeti ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bazılarının ise ipucu; arama motoruna yazılan ifade; makalenin konusu hakkında bilgi veren kısım gibi yorumlar yaptıkları tespit edilmiştir. Bilimsel bir makalenin başlığı ile ilgili K-1 kodlu katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir:

Konuyu özetler nitelikte olmalı. Kapsamını belirtmeli. Yani hangi konulara değiniyor, onu göstermeli. Ve araştırmanın amacı ne onu görmeliyim[...] Bir değerlendirme mi? Bir durum çalışması mı? Bir karşılaştırma mı yapılıyor? Bunların hepsi başlıktan anlaşılabilir. (K-1)

Diğer katılımcıların ise ne yapıldığını anlatan kısım; sonucun özeti; en önemli yer; makalenin tanıtımı gibi ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Araştırma görevlilerinin “*Bilimsel bir makalenin anahtar kelimeleri sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 3’deki gibidir.

Tablo 3: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Anahtar Kelimelerine İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Arama motoruna yazılan kelimeler	6	[...] makalelere ulaşmamızı sağlayan kelimelerdir.
Önemsiz	3	Elimdeki makalede hiç bakmam. Ancak makale bulmamda işime yarayabilir. Çok da önemli değildir.
Püf noktaları	2	Çalışmanın püf noktalarıdır.
Makaleyle ilgili genel bilgi veren kelimeler	1	Makale ile ilgili genel bilgi alınabilir.
Başlıkta bulunan kelimeler	1	Başlıkta bulunan kelimeler arasından seçilmelidir.
Makalede üzerinde durulan bağımlı değişkenler	1	Makalede üzerinde durulan değişkenler
İçerikle ilgili bölümler	1	İçerikle ilgili bölümleri ifade ediyor.

Tablo 3 incelendiğinde, bir kısım araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin anahtar kelimeleriyle ilgili yorumlarında arama motoruna yazılan kelimeler ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bazı katılımcıların ise önemsiz; püf noktaları gibi yorumları kullandıkları tespit edilmiştir. Bilimsel bir makalenin anahtar kelimeleri ile ilgili K-4 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir:

Sistematiik olarak özellikle online veri tabanlarında [...] sizin işinizi kolaylaştıracak kodlar kullanılır. Anahtar kelimeler veri tabanlarında kullanılır [...] (K-4)

Diğer katılımcıların ise anahtar kelimelerle ilgili olarak, makaleyle ilgili genel bilgi veren kelimeler; başlıkta bulunan kelimeler; makalede üzerinde durulan bağımlı değişkenler; içerikle ilgili bölümler gibi ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Araştırma görevlilerinin “*Bilimsel bir makalenin giriş bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Giriş Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Literatürün yer aldığı kısım	6	[...]kim bu konu hakkında ne demiş? Sorusunun cevabını içeren bir bölümdür.
Küçük açıklama	2	Küçük açıklama gibi
Lüzumsuz bir bölüm	2	Girişte lüzumsuz şeyler var. Şu şunu demiş bunu demiş. Olayı başlatmak için olması gereken ama çok da lüzumlu olmayan bir kısım. [...]
Mevcut durumu ifade eden kısım	1	Mevcut durumu ifade edilen yer. Bununla ilgili neler yapılmış.
Genel geçer bilgileri özet olarak yer aldığı kısım	1	Genel geçer bilgileri özet halinde verildiği yer. Sonra alt başlıklar altında bunlar açıklanıyor. [...]
Zaman kaybı	1	[...]Giriş yapmak için gereksiz cümleler kullanılır. Konuya girmeden önce geçmişle ilgili bilgiler verilerek gelir. Ve zaman kaybıdır. [...]
Nasıl yola çıkıldığını ifade eden yer	1	Amacı belirttiğinden dolayı, nasıl yola çıkıldığını ifade ediyor.
Okurken tanımlara boğulduğumuz yer	1	[...] okurken tanımlara boğulduğumuz bölüm

Tablo 4 incelendiğinde, bir kısım araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin giriş bölümü ile ilgili literatürün yer aldığı kısım ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bazı katılımcılar ise küçük açıklama ve lüzumsuz bir bölüm

şeklinde yorum yapmışlardır. Bilimsel bir makalenin giriş bölümü ile ilgili K-5 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir.

[...] Giriş bölümü, bir araştırmannın bilimsel dedikodusunun yapıldığı yerdir. (K-5)

Diğer katılımcıların ise mevcut durumu ifade eden kısım; genel geçer bilgilerin özet olarak yer aldığı kısım; zaman kaybı; nasıl yola çıkıldığını ifade eden yer; okurken tanımlara boğulduğumuz yer gibi yorumlar yaptıkları tespit edilmiştir.

Araştırma görevlilerinin “ Bilimsel bir makalenin yöntem bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Yöntem Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Çalışmanın nasıl yapıldığını anlatan kısım	8	Amaca nasıl ulaşılmış, hangi yol izlenmiş, hangi analiz yöntem kullanılmış? Bu soruların cevabını içerir.
En önemli kısım	6	Makalenin en önemli kısmıdır. Araştırmayı araştırma yapan kısım. Makalenin kalitesi burada anlatılır.
Bilimselliği ortaya koyan kısım	1	Bilimselliği ortaya koymak istiyorsanız yöntem çok önemlidir.

Tablo 5 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin yarısından fazlasının, bilimsel bir makalenin yöntem bölümü ile ilgili, çalışmanın nasıl yapıldığını anlatan kısım ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bir kısım katılımcının ise yöntem bölümü ile ilgili en önemli kısım; bilimselliği ortaya koyan kısım şeklinde yorumlar yaptıkları tespit edilmiştir. Bilimsel bir makalenin yöntem bölümü ile ilgili K-10 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir: *Makalenin bel kemiğidir. Amaca nasıl ulaşılabileceğinin yazıldığı bölüm. Bir problemi çözebilmemiz için bir metoda ihtiyacımız vardır. Hayat içinde bu böyle değil midir?* (K-10)

Araştırma görevlilerinin “ Bilimsel bir makalenin bulgular bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 6’da verilmiştir

Tablo 6: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Bulgular Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Bulduğumuz şeylerin yer aldığı kısım	4	Makalede neyi amaçladı, neyi buldu, okuyucuya neyi verdi gibi soruların cevabı bulguda olur.
Sonuçların kaynağı	3	Araştırma da ne bulduk? Bundan sonraki sonuç, tartışma kısmını yazmada işimize yarar.
Ham verilerin yer aldığı kısım	2	Yorumlanmamış, ulaşılan ham veri.
Verilerin analizinin yer aldığı kısım	2	Yönteme göre topladığımız verilerin analiz edildiği yerdir.
Ölçme değerlendirme kısmı	1	Biraz daha görsellik ifade ediyor ve daha çok ölçme değerlendirme kısmı ile ilgili.
Nesnel verilerin yer aldığı kısım	1	Yazarın elde ettiği nesnel verilerdir.
Sonuçlar	1	[...]araştırmannın sonuçlarıdır[...]
Önemli	1	Önemli bir kısım. Önemli bir kısım.

Tablo 6 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin bulgular bölümüyle ilgili, bulduğumuz şeylerin yer aldığı kısım; sonuçların kaynağı; ham verilerin yer aldığı kısım; verilerin analizinin yer aldığı kısım gibi ifadelerini kullandıkları görülmektedir. Bilimsel bir makalenin bulgular bölümüyle ilgili K-9 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir:

Yapılan çalışmanın nasıl ve ne şekilde yürütüleceğiyle ilgili bilgilerin olduğu bir yerdir.[...] (K-9)

Diğer katılımcılar ise bulgular bölümü ile ilgili ölçme değerlendirme kısmı; nesnel verilerin yer aldığı kısım; sonuçlardır; önemlidir gibi değerlendirme yapmışlardır.

Araştırma görevlilerinin “ *Bilimsel bir makalenin tartışmalar bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 7’de verilmiştir

Tablo 7: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Tartışma Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Bilimselliği sağlama	5	Mevcut durumun doğruluğu ya da yanlışlığı üzerinde bir şeyler ortaya koyabilme çabasıdır[...]
Alana katkısı	4	Araştırmancının alana yaptığı katkısı asıl tartışmalar kısmında yer alır.
Diğer çalışmalarla karşılaştırma	2	[...]o konuda yazılan başka makale arasında ilişki olup olmadığının yazıldığı yerdir.
Sebepler sonuç ilişkisi	1	Tartışma bölümünde sebep sonuç ilişkisini ortaya çıkarmaya çalışıyoruz
G.B.	3	-

Tablo 7 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin tartışma bölümü ile ilgili yorumlarında bilimselliği sağlama; çalışmanın alana katkısı; çalışmanın diğer çalışmalarla karşılaştırılması veya sebep sonuç ilişkisinin yer aldığı kısım vurgusunu yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda K-2 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir.

[...] tartışma ile birlikte çalışmanın daha bilimsel olacağını düşünüyorum. Gerçekler tartışmalardan doğar ya; tartışmaları okuduğunuzda yeni bakış açıları kazanırsınız.(K-2)

Araştırma görevlilerinin “ *Bilimsel bir makalenin sonuç bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Sonuç Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Çalışmanın alana katkı	5	Araştırma alanında hangi boşluğu doldurmuş? bize fikir verir.[...]
Öznel yorumlar	2	Yazarın [...] nesnel verileri öznel düşünceleriyle yorumladığı yerdir.
Bulguların rakamlardan arındırılmış hali	2	Bulguların rakamlardan arındırılmış ve yorumlanmış halidir.
Dikkate alınmayan bir kısım	1	[...]ilgililer tarafından dikkate alınmayan şeylerin yer aldığı bölümdür.
Araştırmancının amacı	1	Asıl amaçtır.
Bulunan şeyler	1	Bulduğumuz veriler bizi hangi sonuca götürür? Bunu içerir.
İlham kaynağı	1	Fikir elde etmek için olmazsa olmaz.
Problem durumunun desteklendiği kısım	1	Elde edilen bulgular problem durumumuzu destekleyip desteklemediğine bakılması lazım. [...]

Tablo 8 incelendiğinde, bazı araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin sonuç bölümü ile ilgili, çalışmanın alana katkısının yer aldığı bir bölüm ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bir kısım katılımcının ise bulguların rakamlardan arındırılmış hali; öznel yorumlar gibi açıklamaları kullandıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda K-4 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir:

[...] yazarın ele aldığı konularda bize yeni fikirler, yeni çıkış noktaları verip vermediği; girişte yazdıklarıyla sonuç arasında fark olup olmadığı bu bölümde anlaşılır. (K-7)

Diğer katılımcılar bir araştırma için sonuç kısmını; dikkate alınmayan bir kısım; araştırmanın amacı; bulunan şeyler; ilham kaynağı; problem durumunun desteklendiği kısım şeklinde tanımlamışlardır.

Araştırma görevlilerinin “ *Bilimsel bir makalenin kaynakça bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Kaynakça Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Literatür taramasında faydalanan kısım	7	Benim çalıştığım konuyla alakalı ise mutlaka kaynakçası da benim işime yarar ve kaynakçasından faydalanarak bulamadığım makaleleri tararım.
Bilimselliği sağlayan kısım	6	[...]Bilimselliği sağlayan kısımdır.[...]
Belli kurallar dahilinde yazılan kısım	1	Birilerinin belirlediği kurallar dahilinde yazılan itici bir yer.
Herkese hakkının verildiği bölüm	1	Herkese hakkının verildiği bölümdür.[...]

Tablo 9 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin yarısının bilimsel bir makalenin kaynakça bölümü ile ilgili literatür taramasında faydalanan kısım ifadesini kullandıkları görülmektedir. Bir kısım katılımcı ise bilimselliği sağlayan kısım yorumunu yapmışlardır. Diğer katılımcıların herkese hakkının verildiği yer; belli kurallar dahilinde yazılan kısım gibi yorumlar yaptığı ifade edilebilir. Bilimsel bir makalenin kaynakça bölümü ile ilgili K-2 kodlu katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir:

Benzer bir çalışma yapacaksam o çalışmanın kaynakçasına bakarak o çalışmanın kaynakçasına bakıp oradaki makalelere ulaşıyorum. Hatta o konuyla ilgili başka bir makale var onun da kaynakçasına bakıyorum. Böyle zincirleme devam ediyorum[...] (K-2)

Araştırma görevlilerinin “ *Bilimsel bir makalenin ekler bölümü sizin için neyi ifade ediyor ?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin Ekler Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Paylaşım yeri	6	Yazışmalar, tablolar uygulanan ölçek, grafik, resim, fotoğraflar gibi dokümanların paylaşıldığı yerdir.
Kanıt yeri	2	Ekler yazarın konuya vakıf olup olmadığını, bilgiyi çalıp çalmadığını kanıtlar.[...]
Göz attığım bir bölüm	2	Olmazsa olmaz değil; ama olursa göz atabilirim.
Önemli	1	[...]benim için önemli bir bölümdür.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin ekler bölümü ile ilgili paylaşım yeri; kanıt; göz attığım bir bölüm gibi ifadeleri kullandıkları görülmektedir. Bilimsel bir makalenin ekler bölümünü paylaşım yeri olarak değerlendiren K-1 kodlu katılımcının görüşü aşağıdaki gibidir:

Bazen nitel çalışmalarda mülakat sorularının verilmesi veya anket sorularının verilmesi çok işime yarıyor. Bazı makalelerde bu yok ama olsa bilimsel paylaşım açısında iyi bişey.(K-1)

Bilimsel bir makalenin ekler bölümünü kanıt yeri olarak değerlendiren K-1 kodlu katılımcının görüşü aşağıdaki gibidir:

[...] Belge kullandın mı? Materyalini kanıtladığın yer ekler yeridir. (K-13)

Araştırma görevlilerinin “ *Bilimsel bir makaleyi okurken ilk olarak hangi bölümü okursunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin İlk Okudukları Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Özet	11	[...]çok fazla açılmadan çalışma hakkında bilgi veriyor.
Başlık	2	Öncelikle başlık okurum. Çünkü konuyla ilgili olup olmadığıyla başlıktan anlarım.
Başlık ve özet	1	Öncelikle başlık ve özeti okurum. Makalenin beni ne kadar ilgilendirdiğini görmek için.
Değişir	1	İhtiyacıma göre değişir ve makalenin türüne de bağlıdır.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırma görevlilerinin çoğunluğu bilimsel bir makalede ilk olarak özet bölümünü okumayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda K-1 kodlu katılımcının görüşü dikkate değerdir: *Özet; araştırmanın kapsülü olduğu için. "Makale okumaya değer mi?", onu belirlemek adına ilk okuduğum yerdir.* (K-1)

Bir kısım katılımcı ise bir makaleyi okurken ilk olarak başlık kısmını okuduklarını ifade etmişlerdir. *Öncelikle başlık okurum. Çünkü konuyla ilgili olup olmadığıyla başlıktan anlarım.* (K-7)

Diğer katılımcıların bir makalede ilk olarak başlık ve özet veya ilk okudukları bölümün değişken olduğuna dair yorumlar yaptıkları ifade edilebilir.

Araştırma görevlilerinin " *Bilimsel bir makalenin sizin için en önemli bölümü neresidir?*" sorusuna verdikleri cevaplardan örnekler, bu cevaplardan oluşturulan kodlar ve frekanslar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Araştırma Görevlilerinin Bilimsel Bir Makalenin En Önemli Bölümüne İlişkin Görüşleri

Kodlar	Frekans	Araştırma Görevlilerinin Görüşlerinden Örnekler
Özet	4	Özettir; çünkü özet hepsini kapsıyor.
Yöntem	2	Bir makaleyi makale yapan şey onun ne kadar doğru ve geçerli bir makale olmasıdır. Bu da yöntemden anlaşılır.
Sonuç	2	[...]Sonuçtur; çünkü makaleyi yapmamızın asıl amacı bu bölümdeki sonuçlara ulaşmaktır.
Hepsi	2	Hepsi önemlidir. [...]
İhtiyacıma göre değişir	2	İhtiyacıma göre en önemli yer değişir.
Giriş ve Yöntem	1	Okurken giriş ve yöntem önemlidir.
Yöntem ve Sonuç	1	Yöntem: o çalışmanın geçerliğini ve güvenilirliğini belirler bu nedenle bir çalışmanın kemiği orasıdır. [...]Sonuç araştırmacının kendi fikirleri var ve siz bunları görüyorsunuz.
Özet ve Sonuç	1	Özet ve sonuç Okuduğum makaleyi diğerlerinden ayırt etmemi sağlayan kısımlar buralardır.

Tablo 11 incelendiğinde, bir kısım araştırma görevlilerinin bilimsel bir makalenin en önemli yerini özet olarak ifade ettikleri görülmektedir.

Benim için en önemli bölümü özettir; çünkü makaleyi baştan sonuna okumadan makale hakkında fikir sahibi oluyorsun. (K-6)

Bir kısım katılımcının ise bilimsel bir makalenin en önemli yerini sonuç bölümü olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

[...]Sonuçtur; çünkü makaleyi yapmamızın asıl amacı bu bölümdeki sonuçlara ulaşmaktır.(K-10)

Bazı katılımcılar bilimsel bir makalenin en önemli yerini yöntem olarak değerlendirdikleri görülmektedir. *Yöntem bence çalışmanın en önemli kısmıdır. Eğer yaptığınız çalışmanın yöntemi yanlış olursa bulduğunuz sonuçlar da yanlış olur ve çalışmanın hiçbir önemi kalmaz. Sağlam bir yönteminiz varsa sonuçlarınız da sağlamdır. Çalışmanız da o kadar başarılı ve o kadar işlevseldir.* (K-2)

Bazı katılımcılar bilimsel bir makalenin en önemli yerinin ihtiyacına göre değiştiğini ifade ettikleri görülmektedir. [...] İhtiyacıma göre değişir. Ayrıca araştırmalar çok boyutludur. Bu nedenle ne amaçla okuduğuma bağlı olarak önemli kısım değişir. (K-4)

Bir kısım katılımcının ise bilimsel bir makalenin her bölümünün önemli olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Her bir bölümün kendine göre önemi vardır. Bunu sıralamak doğru değil. [...] (K-12)

Diğer katılımcıların ise bir makalede en önemli kısım olarak; giriş ve yöntem, yöntem ve sonuç veya özet ve sonuç şeklinde yorumlar yaptıkları ifade edilebilir.

SONUÇLAR

Bu çalışmada, araştırma görevlilerinin bilimsel bir makaleyi okuma süreçlerinin nasıl olduğunu ve bilimsel bir çalışmanın bölümlerine ilişkin düşüncelerinin neler olduğunu belirlenmiştir. Bu çalışma kapsamında varılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğunun, bilimsel bir makaleyi okurken makalenin sadece bir kısmını okuma eyliminde oldukları tespit edilmiştir.

Çalışmada araştırma görevlilerinin başlıkla ilgili farklı yorumlar yaptıkları; fakat sonuçta aynı noktayı vurguladıkları gözlenmiştir. Genel olarak araştırma görevlilerinin başlıkla ilgili ortak yargıları; çalışmanın en kısa tasvir edilmiş hali şeklinde ifade edilebilir.

Araştırma görevlilerinin anahtar kelimelerle ilgili yorumlarından yola çıkarak, anahtar kelimeleri sadece bir çalışmaya ulaşmak amacıyla kullanmadıkları; bunun yanında çalışma hakkında bilgi veren kelimeler olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Buna rağmen bazı araştırma görevlilerinin anahtar kelimeleri önemsemedikleri de dikkat değer sonuçlardan biridir.

Araştırma görevlilerinin giriş bölümüyle ilgili yorumlarında genellikle olumsuz ifadeler kullandıkları; hatta bu görüşte olan katılımcıların çoğunlukta olması, vurgulanması gereken bir diğer sonuçtur.

Araştırma görevlilerinin yöntem bölümüyle ilgili, bir araştırmanın bilimselliğini ortaya koyan kısım olarak tanımlamaları ve bu bölümün önemini vurgulamaları araştırmadan elde edilen kayda değer sonuçlardan biridir. Araştırma görevlilerinin bulgular bölümüyle ilgili yorumlarından, bu bölümün daha çok verilerle ilgili olduğu ve elde edilecek sonuçlara zemin hazırladığı yargısı çıkarılmaktadır.

Araştırma görevlilerinin sonuç bölümüyle ilgili, yorumlarında ise genel olarak, çalışmanın ilgili alana katkı sağladığını ifade ettikleri gözlenirken; bir araştırma görevlisinin araştırma sonuçlarının ilgililer tarafından dikkate alınmadığından yakınması önemle üzerinde durulması gereken bir ifadedir.

Araştırma görevlilerinin, genel olarak, kaynakça bölümüyle ilgili ifadelerinde, kaynakçayı, literatür taraması yaparken başvurdukları bölüm olarak tanımladıkları ve bir makalenin bilimselliğini belirleyen kriterlerden biri olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Araştırma görevlilerinin ifadelerinde; ekler bölümünü, yazarın veri toplama araçları, yazışmalar, görseller gibi bazı dokümanların paylaştığı yer olarak tanımladıkları görülmüştür.

Araştırma görevlilerinin tamamına yakınının bir makalede ilk olarak özet bölümünü okudukları tespit edilmiştir.

Araştırma görevlileri bir makalenin en önemli bölümü hakkındaki görüşleri göz önünde bulundurulduğunda da; özet, yöntem, sonuçlar gibi bölümleri önemsemedikleri görülürken; bunun yanında, bazı katılımcıların her bölümün önemli olduğunu ifade etmeleri ve bazılarının ise makaleyi okuma amaçlarına göre makalenin önemli olan bölümünün değişken olduğu yönündeki ifadeleri dikkate değerdir.

Not: Bu çalışma 26-28 Nisan 2012 tarihlerinde Antalya’da 46 Ülkenin katılımıyla düzenlenmiş olan “3rd International Conference on New Trends in Education and Their Implications”da sözlü bildiri olarak sunulmuş olup, “Journal of Research in Education and Teaching” Bilim Kurulu tarafından yayınlanmak üzere seçilmiştir.

KAYNAKÇA

Çepni, S. (2009). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. (Genişletilmiş 5. baskı), Trabzon: Üçyol Kitabevi.

Day A. R. (2000) *Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır* (Çev: Altay, G. A.)? Ankara: TÜBİTAK.

Doğan, S. C. (2007).Tıp akademisyenlerinin elektronik veri tabanı ve elektronik dergi kullanımları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kutsal, Y. G. Ve Karahan, S. (2008). Bilimsel dergilere ve makalelere genç bakış: “araştırma görevlisi ve uzman hekim perspektifi”. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*.

Köksalan, B., Altunbaş S., ve Karaaslan, N. (2011, Mayıs). *Eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin okuma alışkanlıkları düzeyini ölçme*. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yaylı, A., Öztürk, Y., ve Alabay, M. N. (2002). Türkiye’deki akademisyenlerin interneti kullanım düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 259-277.

Yılmaz, Z. (2006). The reading habit of elementary school teacher candidates. *İlköğretim Online*, 5, 1-6.